

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

Р І Ш Е Н Н Я

до Протоколу № 133
від 07 вересня 2023 року

**Про стан виконання Рішення Комітету від 9-10 серпня 2023 року
«Про державне замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів»**

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, розглянувши питання «Про стан виконання Рішення Комітету від 9-10 серпня 2023 року «Про державне замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів», зазначає таке.

Державне/регіональне замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів – це засіб державного/регіонального регулювання задоволення потреб економіки та суспільства у кваліфікованих кадрах, підвищення освітнього та наукового потенціалу нації, забезпечення конституційного права громадян на здобуття освіти відповідно до їх покликань, інтересів та здібностей.

Нині наша країна потребує кваліфікованих і прогресивних спеціалістів у тих галузях, які є фундаментом сильної країни. Для здійснення масштабної відбудови країни, створення додаткової вартості, а не будівництва сировинної економіки, варто передусім подбати про підготовку кваліфікованих кадрів. Не дивно, що питання формування державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів в останні роки стало предметом обговорення на засіданнях РНБО та Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій. Водночас у цій сфері існує безліч проблем, які потребують невідкладного вирішення.

Відтак, з метою з'ясування причин їх виникнення та напрацювання відповідних дій для їх врегулювання у Рішенні Комітету від 9-10 серпня 2023 року «Про державне замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів» (далі - Рішення Комітету від 9-10 серпня 2023 року)

передбачено рекомендації для Кабінету Міністрів, Міністерства економіки України та Міністерства освіти і науки України.

Аналіз виконання Рішення Комітету від 9-10 серпня 2023 року свідчить, що значна частина завдань, передбачених зазначеним Рішенням Комітету, станом на 30 серпня 2023 року, є виконані або частково виконані, зокрема: **п. 2.1, п. 3.1, п. 3.2, п. 3.3, п.4, п. 5.2, п. 5.3, п. 5.5, пп. 5.1.1, 5.1.2, 5.1.4.**

Невиконаними залишаються завдання, передбачені такими пунктами та підпунктами Рішення Комітету від 9-10 серпня 2023 року: **п. 2.2 (Кабінет Міністрів України), п. 3.4, п. 3.5 (Міністерство економіки України), п. 5.4, пп. 5.1.3, 5.1.6 (Міністерство освіти і науки України).**

До п. 2.1 (виконано)

У зазначеному пункті Кабінету Міністрів України вказано на порушення законодавства під час формування державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів на 2023 рік. *Дано доручення КМУ до звернення Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій від 11.08.2023 №04-24/17-2023/175620.*

До п. 2.2. (не виконано)

Зазначеним пунктом Рішення Комітету від 9-10 серпня 2023 року Кабінету Міністрів України запропоновано надати таку інформацію:

1) яким чином прийнята Кабінетом Міністрів України постанова від 11 липня 2023 р. № 708 «Про державне замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів у 2023 році» корелюється з Планом відновлення України та з інструментами державної підтримки економіки;

2) обґрунтування кожної затвердженої цифри державного замовлення відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 11 липня 2023 р. № 708 «Про державне замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів у 2023 році» з деталізацією по спеціальностях та замовниках, а також із зазначенням механізму, на основі якого здійснювалася підготовка державного замовлення, та причин збільшення або зменшення замовлення за усіма спеціальностями.

Дано доручення КМУ до звернення Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій від 11.08.2023 №04-24/17-2023/175620. Скликання – Свириденко Ю. А.

Інформація щодо виконання зазначеного пункту відсутня.

Комітет також звертає увагу, що формування державного замовлення має корелюватися з Планом відновлення України та інструментами державної підтримки економіки. Зокрема, *це потребує внесення відповідних змін до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку професій загальнодержавного значення, підготовка за якими здійснюється*

за кошти державного бюджету» від 16 листопада 2016 р. № 818. Останній раз зміни до зазначеної постанови вносились у лютому 2018 року.

До п. 3.1 (виконано частково)

Пунктом передбачено надати пояснення щодо причин невиконання статті 72 Закону України «Про вищу освіту», положень Закону України «Про формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів», інших-нормативно правових актів. ***Наявна інформація не розкриває повною мірою причини невиконання законодавства, зокрема в частині забезпечення участі закладів вищої освіти, Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, роботодавців та їх об'єднань у формуванні середньострокового прогнозу потреби у фахівцях та робітничих кадрах на ринку праці.***

Мінекономіки України звертає увагу, що відповідно до вимог частини першої статті 2 Закону України «Про формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів» державне замовлення формується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державного замовлення, за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері освіти, та інших державних замовників з урахуванням *середньострокового прогнозу потреби у фахівцях та робітничих кадрах на ринку праці* та обсягів видатків Державного бюджету України на зазначені цілі.

Питання формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців з вищою освітою регулюються статтею 72 Закону України «Про вищу освіту». Зокрема, частиною першою цієї статті передбачено, що показники державного замовлення на підготовку фахівців з вищою освітою формуються за рівнями вищої освіти та спеціальностями з урахуванням *середньострокового прогнозу потреби у фахівцях на ринку праці* центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері економічного розвитку і торгівлі, у порядку, встановленому законом, *за участю закладів вищої освіти, Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, роботодавців та їх об'єднань.*

У порушення зазначених законів державне замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів у 2023 році було сформовано та відповідно була прийнята 11 липня 2023 року (за поданням Мінекономіки України) Постанова Кабінету Міністрів України «Про державне замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів у 2023 році» № 708 ***без урахування середньострокового прогнозу потреби у фахівцях та робітничих кадрах на ринку праці та без участі Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, роботодавців та їх об'єднань.***

Міністерство економіки України у листі від 23.08.2023 № 4705-2/44296-01 не надало пояснення причин невиконання законодавства. Однак під час засідання Комітету 9-10 серпня 2023 р. Мінекономіки України звернуло увагу на нижчезазначені фактори, які призвели до такої ситуації.

Зокрема, у листі від 11.05.2023 № 15.1.2-11/213-23 Держстат повідомив, що, враховуючи ситуацію, яка склалася у зв'язку із військовою агресією російської федерації проти України, згідно з положеннями пункту 1 Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни», фізичні особи, фізичні особи-підприємці, юридичні особи під час воєнного стану або стану війни та протягом трьох місяців після його припинення мають право не подавати статистичну та фінансову звітність. Частина респондентів скористалася цим правом і не подала звіти, що унеможливило формування та оприлюднення органами державної статистики об'єктивної статистичної інформації.

Водночас *територіальні органи Міністерства юстиції України, за інформацією Мінекономіки України*, не мають можливості надавати в повному обсязі адміністративні дані про державну реєстрацію актів цивільного стану, на основі яких формується інформація щодо народжуваності та смертності. Зважаючи на відсутність звітів і будь-яких інших документів, подання яких вимагається відповідно до норм чинного законодавства від респондентів, у період дії воєнного стану або стану війни, а також протягом трьох місяців після його завершення органи державної статистики призупинили оприлюднення статистичної інформації, за винятком індексу споживчих цін, експорту-імпорту товарів, попередньої оцінки валового внутрішнього продукту, окремої інформації за періоди 2022–2023 років, а також за 2021 рік і попередні періоди.

Крім того, Міністерство економіки України інформувало, що Державний центр зайнятості листом від 09.05.2023 № 33/152/2992-23 надав прогноз чисельності зареєстрованих безробітних у 2023 році (у розрізі видів економічної діяльності, за розділами та підрозділами професій згідно з Класифікатором професій) з урахуванням поточних тенденцій та очікуваних сезонних коливань.

Водночас Державний центр зайнятості повідомив про відсутність умов для проведення прогнозування запитуваних показників, зокрема чисельності зареєстрованих безробітних та вакансій на 2024-2027 роки, у тому числі за видами економічної діяльності, у розрізі професій відповідно до Класифікатора професій та в регіональному розрізі, яка пов'язана з численними обставинами, зокрема: запровадженням воєнного стану; нестабільною економічною ситуацією, а також непередбачуваністю подальшого розвитку економіки в цілому та перспектив діяльності окремих підприємств; наявністю територій, які знаходяться безпосередньо в зоні бойових дій або можливих бойових дій, а також в окупації, перелік та кількість яких періодично змінюється; постійними міграційними процесами робочої сили як в середині країни, так і за її межі; демографічними структурними змінами серед населення; змінами в законодавстві, які впливають на показники ринку праці.

На сьогодні структура зареєстрованих безробітних та заявлених потреб роботодавців у працівниках свідчить про професійно-кваліфікаційний дисбаланс та окремі відмінності між попитом та пропозицією робочої сили, що посилюється у регіональному розрізі.

З огляду на зазначене, *формування державного замовлення у 2023 році Мінекономіки здійснювало без врахування середньострокового прогнозу, за пропозиціями державних замовників у межах обсягів видатків Державного бюджету України на зазначені цілі.*

У зв'язку з вищезазначеним Міністерство економіки України також зауважило, що з метою оновлення інформації відповідно до законодавства та Порядку формування державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15.04.2013 № 306, ним надіслано низку запитів, у тому числі до Спільного представницького органу репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок на національному рівні та Спільного представницького органу сторони роботодавців на національному рівні (лист від 04.05.2023 № 4705-13/20328-07). Відповідь від Спільного представницького органу сторони роботодавців на національному рівні до Мінекономіки не надходила.

До п. 3.2 (виконано)

Пунктом передбачено надання покрокового механізму формування державного замовлення у 2023 році.

Міністерство економіки України надало такий покроковий механізм формування державного замовлення на 2023 рік:

січень-квітень 2023 року – отримання пропозицій від замовників щодо проекту державного замовлення на 2023 рік;

04.05.2023 – лист-запит від Мінекономіки до замовників щодо уточнення запиту на державне замовлення та прогнозних показників на середньостроковий період з урахуванням умов воєнного стану, стратегії безбар'єрності та післявоєнного відновлення України;

травень 2023 – отримання уточнених відповідей замовників і підготовка проекту постанови;

25.05.2023 – лист-розсилка проекту постанови на погодження до заінтересованих органів;

29.06.2023 – подання проекту постанови на розгляд Уряду;

липень 2023 – доопрацювання проекту постанови за результатами наради під головуванням Прем'єр-міністра України Дениса Шмигала;

липень 2023 - прийнята постанова Урядом.

З метою перегляду підходів до формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів у реаліях сьогодення, необхідністю відновлення економіки країни у післявоєнний час, а також оновлення інформації Мінекономіки України відповідно до Порядку формування державного замовлення на підготовку фахівців, наукових,

науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15.04.2013 № 306, надіслано запити до:

державних замовників (лист від 04.05.2023 №4705-13/20326-05);

обласних та Київської міської військових адміністрацій (лист від 04.05.2023 № 4705 -13/20325-06);

Спільного представницького органу репрезентативних всеукраїнських профспілок на національному рівні та Спільного представницького органу сторони роботодавців на національному рівні (лист від 04.05.2023 № 4705-13/20328-07);

Державного центру зайнятості (лист від 04.05.2023 № 4705-13/20330-03);

Державної служби статистики України (лист від 04.05.2023 № 4705-13/20329-03);

Пенсійного фонду України (лист від 04.05.2023 № 4705-13/203331-03).

У відповідь на запит Міноборони збільшено показники державного замовлення за спеціальностями:

172 Електронні комунікації та радіотехніка;

174 Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка;

175 Інформаційно-вимірвальні технології;

231 Соціальна робота;

255 Озброєння та військова техніка;

291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії.

МВС збільшило показники державного замовлення для Адміністрації Державної прикордонної служби України за спеціальностями:

053 Психологія;

252 Безпека державного кордону;

262 Правоохоронна діяльність.

На виконання доручення Прем'єр-міністра України Дениса Шмигала від 06.07.2023 № 21193/0/1-23 щодо додаткового опрацювання проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про державне замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів у 2023 році» Міністерство охорони здоров'я України листом від 11.07.2023 № 22-04/18847/2-23 надало пропозиції щодо збільшення обсягів державного замовлення на підготовку фахівців на 2023 рік за спеціальностями:

227 Терапія та реабілітація (бакалавр) на 575 осіб;

227 Терапія та реабілітація (магістр) на 430 осіб;

225 Медична психологія (магістр) на 40 осіб.

Також з урахуванням листа Міністерства освіти і науки України від 11.07.2023 № 1/10107-23 збільшено обсяг прийому за спеціальностями:

053 «Психологія» на 100 осіб;

231 «Соціальна робота» на 200 осіб;

227 «Терапія та реабілітація» на 300 осіб

за рахунок зменшення прийому за спеціальностями:

073 «Менеджмент» на 500 осіб та

075 «Маркетинг» на 100 осіб.

Крім того, збільшено обсяг прийому за державним замовленням денної форми навчання за ступенем магістра (на основі освітнього ступеня бакалавра) на спеціальність

281 «Публічне управління та адміністрування» на 30 осіб

за рахунок зменшення за спеціальностями:

071 «Облік і оподаткування» на 10 осіб;

072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» на 10 осіб;

073 «Менеджмент» на 10 осіб.

До п. 3.3 (виконано частково)

Пунктом передбачено надання інформації щодо середньострокових прогнозів потреб у фахівцях та робітничих кадрах на ринку праці у 2013-2022 роках, які надавались державним замовникам. *У рамках підготовки до засідання Комітету Мінекономіки надало інформацію про середньострокові прогнози потреб у фахівцях та робітничих кадрах на ринку праці, складені і направлені державним замовникам у 2015-2020 роках. Інформація про середньострокові прогнози, складені і направлені державним замовникам у 2013-2014 роках, а також у 2021 і 2022 роках відсутня.*

Середньострокові прогнози на 2015-2016 роки та 2017-2020 роки складено на базі даних Держстату щодо кількості зайнятого населення за видами економічної діяльності та за професійними групами з урахуванням пропозицій центральних органів виконавчої влади, обласних, Київської міської державної адміністрації, Національної академії наук України, галузевих національних академій наук, інших бюджетних установ.

Зокрема, за оцінками Мінекономрозвитку України (нині Мінекономіки) відповідно до середньострокового прогнозу потреби у фахівцях та робітничих кадрах на ринку праці на 2015-2018 роки, який надавався державним замовникам (лист від 30.10.2014 № 4803-14/38025-03), потреба у фахівцях та робітничих кадрах на ринку праці становитиме на 2015 рік близько 54,1 тис. осіб, у 2016 році вона досягне 100,4 тис. осіб, у 2017 році -132, 7 тис. осіб, у 2018 році -183,9 тис. осіб.

За оцінками Мінекономрозвитку України відповідно до середньострокового прогнозу потреби у фахівцях та робітничих кадрах на ринку праці на 2016-2019 роки, який надавався державним замовникам (лист від 30.10.2015 №3612-07/36145-07), потреба у фахівцях та робітничих кадрах на 2016 рік становитиме близько 93,6 тис. осіб, у 2017 році вона досягне 283, 2 тис. осіб, у 2018 році -320,6тис. осіб, у 2019-359 тис. осіб.

Також за оцінками Мінекономрозвитку України відповідно до середньострокового прогнозу потреби у фахівцях та робітничих кадрах на ринку праці на 2017-2020 роки, який надавався державним замовникам (лист від 01.11.2016 № 3641-06/34800-03), потреба у фахівцях та робітничих кадрах на ринку праці на 2017 рік становитиме близько 259,73 тис. осіб, у 2018 році

вона досягне 287, 08 тис. осіб, у 2019 році - 357, 34 тис. осіб, у 2020 році – 337, 07 тис. осіб.

Зазначені середньострокові прогнози не корелюють між собою в оцінці потреб у фахівцях та робітничих кадрах на ринку праці на 2017 та 2018 роки.

Водночас відповідними постановами Кабінету Міністрів України затверджено такі фактичні обсяги державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів (прийом) у 2017 році - 212970 осіб, у 2018 році - 191100 осіб, у 2019 - 183324 особи, у 2020 році - 176460 осіб, що ***підтверджує той факт, що сформований Мінекономіки середньостроковий прогноз потреб на 2017-2020 роки не корелює з реальними обсягами державного замовлення.***

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій також звертає увагу на зміни до обсягів державного замовлення (перерозподіли), які вносяться відповідними наказами Мінекономіки України. Так, відповідно до наказу Міністерства економіки України від 30.12.2021 № 1178 збільшено обсяг державного замовлення (прийом) на підготовку фахівців за освітнім ступенем бакалавра у 2021 р. (порівняно з відповідними обсягами державного замовлення, затвердженими постановою КМУ від 30 червня № 708) за такими галузями знань:

- 03 «Гуманітарні науки» (на 125 місця або на +4%);
- 05 «Соціальні та поведінкові науки» (на 498 місця або на +29%);
- 06 «Журналістика» (на 192 місця або +74%);
- 07 «Управління та адміністрування» (на 1123 місця або +34%);
- 08 «Право» (на 313 місць або на +12%);
- 24 «Сфера обслуговування» (на 203 місця або на +67%).

Такі перерозподіли свідчать про неефективність планування показників державного замовлення, що призводить до штучного перерозподілу місць державного замовлення, збільшення його на спеціальності, якими перенасичено ринок праці, та не сприяє скороченню безробіття.

Разом з листом щодо середньострокового прогнозу потреб у фахівцях та робітничих кадрах на відповідні роки державним замовникам щорічно надається Розрахунок потреби у фахівцях та робітничих кадрах на ринку праці за видами економічної діяльності та професійними групами на відповідний рік (далі – Розрахунок потреби). Варто зазначити, що цей документ не може бути ефективно використаний державними замовниками для формування пропозицій обсягів державного замовлення на відповідний рік з огляду на те, що у зазначеному Розрахунку потреби відсутня інформація в розрізі ступенів освіти. Водночас Розрахунок потреби має корелювати з Обсягами державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів на відповідний рік, які надають інформацію в розрізі ступенів освіти та спеціальностей.

Окрім того, у Розрахунку потреби нечіткий розподіл фахівців та робітничих кадрів за професійними групами, що ускладнює планування пропозицій обсягу державного замовлення. Для прикладу розглянемо Розрахунок потреби у фахівцях та робітничих кадрах на ринку праці за видами економічної діяльності та професійними групами на 2018 рік (додається).

Зокрема, у колонці, що показує розподіл фахівців та робітничих кадрів за професійними групами, значаться:

Законодавці, вищі державні службовці, вищі посадові особи громадських і самоврядувальних організацій;

Керівники підприємств, установ та організацій

Керівники малих підприємств без апарату управління

Менеджери підприємств, установ, організацій та їх підрозділів

Професіонали в галузі фізичних, математичних та технічних наук

Викладачі

Інші професіонали

Технічні фахівці в галузі прикладних наук та техніки

Фахівці в галузі біології, агрономії та медицини

Фахівці в галузі освіти

Інші фахівці

Фахівці в галузі харчової та переробної промисловості

Службовці, пов'язані з інформацією

Службовці, що обслуговують клієнтів

Працівники, що надають персональні та захисні послуги

Продавці та демонстратори

Працівники, що надають інші послуги юридичним та фізичним особам

Кваліфіковані сільськогосподарські робітники та рибалки

Робітники з видобутку корисних копалин і на будівництві

Робітники металургійних та машинобудівних професій

Робітники у галузі точної механіки, ручних ремесел та друкування

Інші кваліфіковані робітники з інструментом

Робітники, що обслуговують промислове устаткування

Робітники, що обслуговують машини та складальники машин

Водії та робітники з обслуговування пересувної техніки та установок

Найпростіші професії торгівлі та сфери послуг

Найпростіші професії у сільському господарстві та подібних галузях

Найпростіші професії у видобувних галузях, будівництві, промисловості та на транспорті

Найпростіші професії, що є загальними для всіх галузей економіки

Зазначене свідчить про недосконалість складання середньострокового прогнозу та неефективне планування показників державного замовлення.

До п. 3.4 (не виконано)

Пунктом передбачено надання інформації щодо переліку найбільш затребуваних спеціальностей і професій для функціонування економіки у воєнні та повоєнні часи. *Мінекономіки України фактично не складено*

переліку затребуваних спеціальностей і професій для функціонування економіки у воєнні та повоєнні часи. Відсутні документи на підтвердження визначених Мінекономіки України затребуваних спеціальностей і професій під час війни та в післявоєнний період (розрахунків, експертних висновків, результатів наукових досліджень тощо).

Зокрема, Міністерство економіки України у листі від 23.08.2023 № 4705-02/44296-01 зазначило, що найбільш затребуваними спеціальностями і професіями для функціонування економіки у воєнні та повоєнні часи є фахівці та професіонали насамперед воєнної галузі, у сфері охорони здоров'я, у тому числі реабілітологи, психологи; у сфері будівництва та архітектури; соціальні працівники тощо.

У цьому ж листі Мінекономіки також посилається на думку Державного центру зайнятості та експертів ринку праці, які вважають, що з урахуванням особливостей розвитку ринку праці у післявоєнний період суттєво збільшиться попит на працівників у сфері будівництва та архітектури, охорони здоров'я, зокрема на психологів, психіатрів, реабілітологів, соціальних працівників тощо, а розвиток економіки та ринку праці буде залежати від тривалості війни та її наслідків.

Крім того, згідно із вимогами Постанови КМУ № 708 Міністерству економіки України доручено з урахуванням пропозицій Міністерства освіти і науки та Міністерства охорони здоров'я під час формування державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів у 2024 році передбачити збільшення обсягів державного замовлення на підготовку фахівців за спеціальностями 222 "Медицина", 225 "Медична психологія", 227 "Терапія та реабілітація" і 231 "Соціальна робота".

Указана у вищезазначеному листі Міністерства економіки України інформація щодо затребуваних спеціальностей і професій у воєнні та повоєнні часи є необґрунтованою, оскільки не містить доведених даних, результатів наукових досліджень, експертних висновків, розрахунків тощо.

Водночас у результаті воєнних дій знищена найновіша в Європі гідроелектростанція, суперлітак «Мрія», значна кількість об'єктів енергетичної, освітньої, медичної інфраструктури тощо. Фахівці Всеукраїнського об'єднання організації роботодавців «Конфедерація роботодавців України», зокрема, визначили 10 топ-спеціальностей, які потрібні будуть у разі прийняття Урядом рішення про відновлення Каховської ГЕС: машиніст грейдера, машиніст бульдозера, машиніст екскаватора, машиніст крана, слюсар зі складання металевих конструкцій, монтажник сталевих та залізобетонних конструкцій, електрозварник, електромонтер, стропальник, слюсар з ремонту транспорту та будівельних машин. Однак зазначені професії (крім зварника, слюсаря з ремонту дорожньо-будівельних машин та тракторів, машиніста дорожньо-будівельних машин) не внесені до переліку професій загальнодержавного значення, підготовка за якими здійснюється за кошти державного бюджету.

До п. 3.5 (не виконано)

Пунктом передбачено надати інформацію про ступінь врахування під час складання середньострокового прогнозу потреб у фахівцях та робітничих кадрах на ринку праці прогнозів економічного і соціального розвитку країни на середньостроковий період, планів відновлення України. **Міністерство економіки України не надало документів на підтвердження врахування при формуванні державного замовлення на 2023 рік прогнозів економічного і соціального розвитку країни на середньостроковий період, завдань Плану відновлення України.**

За інформацією, наданою Мінекономіки, при формуванні державного замовлення на 2023 рік максимально враховані пропозиції державних замовників та Уряду. Варто також зазначити, що Мінекономіки розроблено Прогноз економічного і соціального розвитку України на 2022-2024 роки, схвалений постановою Кабінету Міністрів України від 31.05.2021 № 586 «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2022-2024 роки». Водночас зазначений документ потребує корегування з врахуванням воєнного стану та Плану відновлення України.

На Урядовому порталі від 12 липня 2023 року (<https://www.kmu.gov.ua/news/derzhzamovlennia-na-pidhotovku-fakhivtsiv-na-35-tysiachi-bilshе-medykiv-psykholohiv-reabilitolohiv-sotspratsivnykiv-i-robitnykiv>) розміщена стаття «Держзамовлення на підготовку фахівців: на 3,5 тисячі більше медиків, психологів, реабілітологів, соцпрацівників і робітників», у якій зазначено, що **у державному замовленні 2023 року визначено пріоритетні галузі для підготовки фахівців найзатребуваніших спеціальностей, а саме: інженерно-технічні, педагогічні та природничі.**

Водночас аналіз обсягів державного замовлення у 2023 році свідчить про інше.

Так, поряд зі збільшенням обсягу державного замовлення за освітнім ступенем «бакалавр» на медичну галузь та галузі, пов'язані з обороною держави, суттєво зменшено обсяг державного замовлення на галузі, які можна віднести до пріоритетних. Зокрема, найбільше зменшено обсяг державного замовлення за галуззю 26 «Цивільна безпека» (467 місць або 15 %). Окрім того, зменшено обсяг державного замовлення за галузями знань:

- 09 «Біологія» (на 50 місць або 7 %);
- 10 «Природничі науки» (на 199 місць або 7 %);
- 11 «Математика та статистика» (на 95 місць або 7 %);
- 12 «Інформаційні технології» (на 637 місць або 5 %);
- 13 «Механічна інженерія» (на 493 місця або 8 %);
- 16 «Хімічна інженерія та біоінженерія» (на 116 місць або 7 %).

Водночас незрозумілим є збільшення обсягу державного замовлення за освітнім ступенем бакалавра за такими галузями знань, які не належать до пріоритетних і якими переповнений ринок праці:

- 03 «Гуманітарні науки» ((на 604 місця або 18%);
- 07 «Управління та адміністрування» (на 1980 місць або 59%);
- 24 «Сфера обслуговування» (439 місць або 137%);

- 28 «Публічне управління та адміністрування» (на 115 місць або 79%);
 29 «Міжнародні відносини» (на 435 місць або 90%).

Державне замовлення за освітнім ступенем магістра на основі освітнього ступеня бакалавра у 2023 році зазнало суттєвих змін і зменшено на 8937 місць (або 18 %) порівняно з 2022 роком.

Спостерігається скорочення обсягу державного замовлення на підготовку фахівців за освітнім ступенем магістра у 2023 році за галузями, які можна віднести до найзатребуваніших:

- 13 «Механічна інженерія» (на 1755 місць або 48 %);
 14 «Електрична інженерія» (на 942 місця або 35 %);
 01 «Освіта/Педагогіка» (на 1540 місць або 19 %);
 09 «Біологія» (на 75 місць або 19 %);
 10 «Природничі науки» (на 320 місць або 20 %);
 11 «Математика та статистика» (на 48 місць або 8 %);
 18 «Виробництво та технології» (на 686 місць або 35 %);
 19 «Архітектура та будівництво» (на 804 місця або 29 %);
 20 «Аграрні науки та продовольство» (на 1645 місць або 43 %).

Водночас у 2023 році збільшено обсяг державного замовлення за освітнім ступенем магістра на основі освітнього ступеня бакалавра за галузями знань, якими перенасичено ринок праці:

- 03 «Гуманітарні науки» (на 126 місць або 9%);
 06 «Журналістика» (на 16 місць або 8%);
 08 «Право» (на 62 місця або +5%);
 28 «Публічне управління та адміністрування» (на 224 місця або 37%);
 29 «Міжнародні відносини» (на 59 місць або 21%).

Таким чином, у 2023 році педагогічні, природничі, аграрні та інженерні спеціальності не матимуть пріоритетного покриття коштами держави на навчання.

У 2023 році порівняно з 2022 роком суттєво зменшено обсяг підготовки у аспірантурі за напрямками:

- електроніка, автоматизація та електронні комунікації (на 50 місць або 26%);
 соціальні та поведінкові науки (на 32 місця або 8, 7%);
 природничі науки (на 24 місця або 7,7 %);
 охорона здоров'я (на 24 місця або 7,3 %);
 ветеринарія (на 20 місць або 27 %);
 виробництво та технології (на 12 місць або 12 %).

Окрім того, кошти, передбачені на фінансування державного замовлення у 2023 році, розподілені між 24 державними замовниками. **Комітет з питань освіти, науки та інновацій неодноразово звертав увагу на те, що таке розпорошення державних коштів не сприяє їх ефективному використанню.**

У державному замовленні на 2023 рік враховані лише потреби державних замовників.

Виходячи з наведеного, можна зробити висновок, що формування обсягів державного замовлення у 2023 році не враховує пріоритетів Уряду, не корелюється з Планом відновлення України.

До п. 4 (виконано частково)

Пунктом передбачено надання пропозицій щодо зміни порядку формування і розміщення державного замовлення. *Станом на 23.08.2023 р. Міністерство економіки України не надало інформації стосовно визначення нових підходів та принципів формування державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів.*

Варто також зазначити, що Прем'єр-міністром України надано відповідним міністерствам доручення від 11.07.2023 №21569/0/1-23 та від 12.07.2023 №21697/0/1-23 щодо опрацювання питання стосовно визначення нових підходів та принципів формування державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів, а також щодо зміни строків його формування.

Міністерство економіки України повідомило, що за результатами спільної наради, яка відбулася 24.07.2023 року, Міністерством освіти і науки України готується законопроект, яким передбачається внесення змін до низки чинних законів України з метою зміни підходів до формування державного замовлення.

Однак, станом на 23.08.2023 конкретних пропозицій від Міністерства освіти і науки України та Міністерства фінансів України до Міністерства економіки України не надходило.

Тому наразі з метою дотримання строків щодо складання середньострокового прогнозу Мінекономіки України надіслало запити до:

центральної виконавчої влади та інших органів – лист від 15.08.2023 № 4705-13/42424-03;

обласних та Київської міської військових адміністрацій – лист від 15.08.2023 № 4705-13/42419-06;

Державної служби статистики України – лист від 15.08.2023 № 4705-13/42423-03;

Державного центру зайнятості – лист від 15.08.2023 № 4705-13/42422-03;

Пенсійного фонду України – лист від 15.08.2023 № 4705-13/42421-03;

Спільного представницького органу сторони роботодавців на національному рівні та Спільного представницького органу репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок на національному рівні – лист від 15.08.2023 № 4705-13/42420-07.

Триває збирання та обробка запитуваної інформації.

Разом з тим, МОН України надано інформацію щодо розроблення нової моделі фінансування здобуття вищої освіти (п. 5.5 Рішення Комітету від 9-10 серпня 2023 року).

Під час засідання Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій Міністерство економіки України проінформувало про нові

підходи до складання середньострокового прогнозу потреб на 2024 рік, зокрема:

у зазначеному документі будуть враховані потреби тільки на спеціальності, важливі для держави;

документ буде складено не тільки на основі даних Держстату України і пропозицій замовників, а й Ukrainian Facility Plan, основних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку України, опитуванні роботодавців, проведеного Європейським банком реконструкції та розвитку, прогнозу Міжнародної організації праці.

До п. 5.1

Пунктом передбачено надання інформації про виконання Порядку переведення на навчання за державним замовленням окремих категорій здобувачів фахової передвищої, вищої освіти, які зараховані до закладів фахової передвищої, вищої освіти до 2021 року включно на місця, що фінансуються за кошти фізичних та/або юридичних осіб, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.10.2022 № 1224 (далі – Порядок переведення).

Зазначений пункт включає такі підпункти:

пп. 5.1.1 (виконано) щодо переліку закладів освіти, які були залучені до виконання цієї Постанови;

пп. 5.1.2. (виконано) щодо чисельності осіб, переведених на бюджетну форму навчання із зазначенням спеціальностей по кожному закладу освіти;

пп. 5.1.3. (не виконано) щодо надання інформації, чи були факти переведення з контрактної форми навчання на бюджетну в інші заклади освіти; **МОН України не надано відповідної інформації** ;

пп. 5.1.4. (виконано) щодо вартості навчання за контрактом осіб перед тим, як вони були переведені на бюджетну форму навчання у розрізі спеціальностей кожному закладу освіти;

пп. 5.1.5. Обговоривши питання середньої вартості одного студента за державним замовленням, прийнято рішення звернутися до Міністерства освіти і науки України за додатковою інформацією;

пп. 5.1.6. (не виконано) стосовно пропозицій щодо вдосконалення механізмів державного фінансування підготовки таких фахівців. **МОН України не надано пропозицій щодо вдосконалення механізмів державного фінансування підготовки фахівців, переведених на навчання за державним замовленням відповідно Постанови Кабінету Міністрів України від 28.10.2022 № 1224.**

28 жовтня 2022 року прийнята Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку переведення на навчання за державним замовленням окремих категорій здобувачів фахової передвищої, вищої освіти, які зараховані до закладів фахової передвищої, вищої освіти до 2021 року включно на місця, що фінансуються за кошти фізичних та/або юридичних осіб».

Порядок переведення поширюється на такі категорії здобувачів фахової передвищої, вищої освіти (за умови, що вони зараховані для здобуття певного

освітнього (освітньо-професійного) ступеня освіти на місця, що фінансуються за кошти фізичних та/або юридичних осіб, до настання обставин їх віднесення до зазначених категорій, здобувають такий ступінь освіти вперше та не заперечують щодо такого переведення):

перша категорія - діти (особи з їх числа у віці до 23 років) загиблих (померлих) осіб, зазначених у статті 10¹ Закону України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”;

друга категорія - особи, визнані учасниками бойових дій, особами з інвалідністю внаслідок війни відповідно до зазначеного Закону;

третья категорія - діти (особи з їх числа у віці до 23 років) учасників бойових дій, осіб з інвалідністю внаслідок війни відповідно до зазначеного Закону;

четверта категорія - особи, які проживають на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України (або перемістилися з тимчасово окупованої Російською Федерацією території України) в умовах воєнного стану, на території територіальних громад, що розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні) на території територіальних громад, що станом на 15 жовтня та 15 лютого відповідного року включені до переліку, затвердженого Мінреінтеграції.

Переведення здійснюється у такій черговості за рахунок:

вакантних (вивільнених) місць державного замовлення на підготовку фахових молодших бакалаврів, молодших бакалаврів, бакалаврів, магістрів, докторів філософії;

невикористаних місць державного замовлення з урахуванням пункту 3 постанови Кабінету Міністрів України від 7 липня 2022 р. № 769 “Про державне замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів у 2022 році”;

збільшення обсягу державного замовлення за поданням відповідних державних замовників на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів.

Так, за даними Єдиної державної електронної бази з питань освіти, на виконання Постанови Кабінету Міністрів України від 28.10.2022 № 1224 станом на 01 липня 2023 року у закладах вищої та фахової передвищої освіти України (**374 заклади**) на навчання за державним замовленням переведено **26917 осіб**, з них:

I категорія – 169 осіб;

II категорія – 436 осіб;

III категорія – 2 724 особи;

IV категорія – 23 588 осіб.

Варто звернути увагу, що у цих даних враховано також осіб, поновлених на навчання у зазначений період.

Вартість підготовки здобувачів освіти за контрактом до переведення на навчання за кошти держбюджету за різними освітніми ступеннями, спеціальностями та роками навчання є різною.

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій розглянув для прикладу вартість підготовки за контрактом здобувачів вищої освіти у 2021 р. до переведення на навчання за рахунок державного замовлення.

Зокрема, найменша вартість підготовки за контрактом у 2021 році за освітнім ступенем бакалавра була за спеціальністю 076 "Підприємництво торгівля та біржова діяльність" і становила 4 000 грн., найбільша - за спеціальністю 051 "Економіка" і становила 66 700 грн.

За освітнім ступенем магістра найменша вартість підготовки за контрактом за спеціальністю 181 "Харчові технології" становила 7 650 грн., найбільша вартість за контрактом становила 63 800 грн. за спеціальністю 081 "Право".

Переважна частина переведених відповідно постанови КМУ № 1224 здобувачів вищої освіти до переведення навчалася за контрактом, **вартість якого коливалася від 11 000 грн. до 30000 грн. на рік.**

Варто зауважити, що відповідно до бюджетного паспорта за бюджетною програмою, затвердженою 16.02.2023 року № 173, середня вартість підготовки одного студента за державним замовленням у 2023 році складає 55272 грн.

За результатами аналізу інформації щодо вартості навчання за контрактом осіб, переведених відповідно до постанови КМУ № 1224, слід зазначити, що на даний час вона менша середньої вартості підготовки одного студента за державним замовленням.

Переведення з контрактної форми навчання на навчання за державним замовленням окремих здобувачів фахової передвищої та вищої освіти не сприяють ефективності формування державного замовлення. Попередні результати аналізу показують, що, можливо, кращим механізмом державного фінансування підготовки таких фахівців могла би стати оплата вартості їх навчання за контрактом шляхом надання їм соціального ваучера.

Однак у нинішніх умовах питання фінансування окремих осіб, переведених з контрактної форми навчання на навчання за державним замовленням, **потребує детального дослідження та обрахунків.**

До п. 5.2 (виконано)

Пунктом передбачено надання інформації про виконавців у 2020-2022 роках державного замовлення на підготовку фахових молодших бакалаврів у розрізі спеціальностей з урахуванням обсягів по виконавцях у натуральних та грошових показниках. **МОН України надана інформація у формі таблиць в електронному вигляді.**

У 2020 році виконавцями державного замовлення на підготовку фахових молодших бакалаврів були 276 закладів фахової передвищої освіти, що перебувають у сфері управління МОН України. У 2021 році – 274 заклади. У 2022 році – 272 заклади.

За даними ЄДЕБО, у 2020 році до зазначених закладів фахової передвищої освіти було зараховано 50 721 особу, у тому числі за державним замовленням – 32 988 осіб. У 2021 році зараховано – 56 310 осіб, у тому числі

за державним замовленням – 34 696 осіб. У 2022 році зараховано – 52 745 осіб, у тому числі за державним замовленням – 32 997 осіб.

Державне замовлення за освітньо-професійним ступенем фахового молодшого бакалавра у 2023 році було зменшено порівняно із 2022 роком на 425 осіб (на 1%).

Варто зауважити, що суттєво зменшилося державне замовлення у 2023 році за окремими напрямками підготовки таких галузей знань, які можна віднести до пріоритетних: «Електрична інженерія» за напрямом «Теплоенергетика» (зменшено на 30 осіб, що складає 20%), «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону» зменшено за всіма напрямками підготовки на 147 осіб, що складає мінус 48,7%, «Цивільна безпека» за напрямом підготовки «Пожежна безпека» (зменшено на 55 осіб, що складає 31,2%), «Транспорт» за напрямом підготовки «Авіаційний транспорт» (зменшено на 59 осіб, що складає 33%).

Збільшено державне замовлення за галузями знань «Інформаційні технології» за напрямом підготовки «Кібербезпека» (на 30 осіб, що складає +42,8% до обсягу 2022 року), «Архітектура і будівництво» за напрямками підготовки «Архітектура та містобудування» (на 25 осіб, що складає +26,3% до обсягу 2022 року) та «Будівництво та цивільна інженерія» (на 345 осіб, що складає +20% до обсягу 2022 року), «Журналістика» (на 15 осіб, що складає +17,6% до обсягу 2022 року). Викликає питання з приводу збільшення державного замовлення за напрямом підготовки «Журналістика».

Одним з ключових завдань вищої та фахової передвищої освіти є підготовка молоді до професійної діяльності.

Однак за різними соціологічними опитуваннями та моніторинговими дослідженнями, проведеними у 2020-2022 роках, понад 60% фахових молодших бакалаврів не виходять на ринок праці, а продовжують навчання у закладах вищої освіти. Продовження навчання є позитивним фактором, але водночас *ілюструє недостатню підготовленість та вмотивованість до професійної практичної діяльності значної кількості цих випускників та неефективність формування державного замовлення на їх підготовку.*

До п. 5.3 (виконано)

Пунктом передбачено надання інформації про замовників державного замовлення у 2020-2023 роках на молодших бакалаврів у розрізі спеціальностей. *Міністерством освіти і науки України надана інформація за 2020-2022 роки у формі електронних таблиць щодо обсягів державного замовлення на підготовку молодших бакалаврів у розрізі закладів освіти та спеціальностей.*

Підготовку фахівців за освітнім ступенем молодшого бакалавра здійснюють заклади вищої та фахової передвищої освіти Міністерства освіти і науки України, Міністерства охорони здоров'я України та Міністерства внутрішніх справ України. У 2020 році зарахування здобувачів за цим рівнем освіти здійснювало 47 закладів, у 2021 році – 39 закладів, у 2022 році – 35 закладів.

Аналіз державного замовлення за освітньо-професійним ступенем молодшого бакалавра, здійснений Комітетом з питань освіти, науки та інновацій, засвідчив таке.

Державне замовлення за ступенем молодшого бакалавра у 2023 році збільшено на 4 місця (0,4%).

Зовсім не розміщено державне замовлення у 2023 році за такими галузями знань: «Гуманітарні науки» з напрямку підготовки «Філологія» (у 2022 році було 10 осіб), «Соціальні та поведінкові науки» (у 2022 році було 45 осіб), «Управління та адміністрування» (у 2022 році було 140 осіб), «Біологія» (у 2022 році було 10 осіб), «Механічна інженерія» (у 2022 році було 35 осіб), «Електрична інженерія» (у 2022 році було 20 осіб), «Автоматизація та приладобудування» (у 2022 році було 25 осіб), «Хімічна біоінженерія» (у 2022 році було 15 осіб), «Архітектура та будівництво» (у 2022 році було 15 осіб).

Не розміщено також державне замовлення за окремими напрямами підготовки таких галузей знань: «Природничі науки» з напрямів «Хімія» (2022 рік – 5 осіб) і «Науки про землю» (2022 рік – 5 осіб), «Виробництво та технології» з напрямів «Технології легкої промисловості» (2022 рік – 10 осіб) та «Гірництво» (2022 рік – 15 осіб).

Натомість суттєво збільшено державне замовлення на галузь знань «Аграрні науки та продовольство» (на 100 осіб, що більше на 76,9% порівняно із 2022 роком), «Інформаційні технології» (на 70 осіб, що більше на 73,7% порівняно із 2022 роком), «Сфера обслуговування» з напрямку «Готельно-ресторанна справа» (на 5 осіб, що більше на 25% порівняно із 2022 роком), «Культура і мистецтво» за напрямом «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» (на 5 осіб, що більше на 50% порівняно із 2022 роком), «Виробництво та технології» за напрямом «Харчові технології» (на 10 осіб, що більше на 33% порівняно із 2022 роком).

Водночас збільшення державного замовлення на підготовку молодших бакалаврів у 2023 р. у багатьох випадках є необґрунтованим. Зокрема, обсяг державного замовлення на підготовку фахівців за освітньо-професійним ступенем молодшого бакалавра за галуззю «Аграрні науки та продовольство» у 2023 р. складає 230 осіб. Водночас, за даними ЄДЕБО, рекомендовано до зарахування за широким конкурсом у 2023 році всього 45 осіб за галуззю «Аграрні науки та продовольство, зокрема за спеціальностями:

201 «Агрономія» - 15 осіб;

202 «Захист і карантин рослин» -1 особа;

203 «Садівництво плодовоовочівництво та виноградарство» -2 особи;

205 «Лісове господарство» - 0 осіб;

206 «Садово-паркове господарство» -1 особа;

207 «Технологія виробництва і переробки продуктів тваринництва -7 осіб;

208 «Агроінженерія» -19 осіб.

Аналогічна ситуація щодо обсягу державного замовлення на підготовку за освітньо-професійним ступенем молодшого бакалавра за галуззю знань «Інформаційні технології» (обсяг держзамовлення у 2023 році -165 осіб). За даними ЄДЕБО, у 2023 р. рекомендовано до зарахування за рахунок бюджету

за широким конкурсом на спеціальності зазначеної галузі всього 21 особу, зокрема:

- 121 «Інженерія програмного забезпечення» - 4 особи;
- 122 «Комп'ютерні науки» - 4 особи;
- 123 «Комп'ютерна інженерія» - 4 особи;
- 124 «Системний аналіз» - 0 осіб;
- 125 «Кібербезпека та захист інформації» - 2 особи;
- 126 «Інформаційні системи» - 7 осіб.

Також не обґрунтовано збільшення державного замовлення за освітньо-професійним ступенем молодшого бакалавра за спеціальністю 241 «Готельно-ресторанна справа» (обсяг держзамовлення у 2023 р. - 25 осіб). Рекомендовано до зарахування за широким конкурсом на цю спеціальність - 19 осіб.

Зазначені факти свідчать про неефективність формування і розміщення державного замовлення за освітньо-професійним ступенем молодшого бакалавра у 2023 році.

До п. 5.4. (не виконано)

Пунктом передбачено здійснити орієнтовні розрахунки бюджетних втрат за 2021-2023 роки, пов'язаних з підготовкою вчителів у закладах вищої освіти, які не працевлаштувалися за професією. ***Міністерством освіти і науки України надана інформація щодо моніторингу працевлаштування випускників закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, проведеного у 2021 році, однак розрахунків бюджетних втрат за 2021-2023 роки, пов'язаних з підготовкою педагогів, які не працевлаштувалися за фахом, не здійснено через відсутність даних щодо їх працевлаштування у 2021-2023 роках.***

Законом України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» було доручено Кабінету Міністрів України забезпечити створення єдиної електронної системи моніторингу працевлаштування випускників закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти.

Міністерством освіти і науки України у 2021 році було проведено моніторингове дослідження працевлаштування випускників закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти та оприлюднено його результати на початку 2022 року.

У процесі моніторингу досліджувалася зайнятість осіб, які закінчили навчання за бюджетні кошти в період з 1 листопада 2017 до 30 жовтня 2018 року та не продовжили навчання за наступним рівнем освіти. При дослідженні враховано роботу станом на 1 листопада 2021 року за наймом (за основним місцем роботи або сумісництвом), договором цивільно-правового характеру, а також ведення підприємницької діяльності (зокрема, статус ФОПа), незалежної професійної діяльності або іншої задекларованої самозайнятості.

Відсоток зайнятості серед випускників закладів вищої освіти становить майже 59%. Для різних освітніх рівнів показник коливається від 50 (бакалавр) до 72 (спеціаліст) відсотків. Варто зазначити, що в період з 1 листопада 2017 до 30 жовтня 2018 року продовжили навчання для здобуття наступного рівня

освіти або іншої спеціальності майже 63% молодших спеціалістів і понад 73% бакалаврів.

Моніторинг працевлаштування за здобутою медичною або педагогічною освітою проведено для моніторингових осіб, які здобули освіту в галузях 01 Освіта/Педагогіка (та низці спеціальностей, при підготовці за якими в закладах освіти поширена практика присвоєння педагогічних кваліфікацій) та 22 Охорона здоров'я, а також відповідних цим галузям напрямам та спеціальностям за Переліками, що діяли раніше.

Так, відсоток зайнятих випускників відповідно до здобутої педагогічної освіти складає 60,22%, водночас відсоток працевлаштованих на посади, пов'язані з педагогічною діяльністю, становить лише 17,05%.

Таким чином, враховуючи ступінь реального працевлаштування зазначених фахівців на посади, пов'язані з педагогічною діяльністю, можна стверджувати про значні втрати держави на їх підготовку.

До п. 5.5 (виконано)

Пунктом передбачено надати пропозиції для обговорення нової моделі фінансування здобуття вищої освіти з проектами нормативно-правових актів та проектами змін до чинного законодавства. *Міністерством освіти і науки України надана інформація та підготовлена презентація нового механізму реформування системи бюджетного фінансування здобуття вищої освіти.*

Міністерством освіти і науки України з метою оптимізації підходів до формування державного замовлення з урахуванням потреб країни для післявоєнного відновлення сформовано концептуальні засади реформування системи бюджетного фінансування здобуття вищої освіти, які додаються у вигляді презентації.

Зокрема, передбачається залишити державне замовлення для спеціальностей, які забезпечують суспільні потреби у сфері безпеки та оборони, державному секторі, медицині, мистецтві, педагогіці та з інших спеціальностей, яким надається особлива підтримка. На інших спеціальностях запропоновано залишити мінімальну кількість місць державного замовлення для можливості проведення конкурсного відбору. Пропонується також запровадити систему державної фінансової підтримки на засадах державно-приватного співфінансування, яка призначена для молодих громадян (у віці до 25 років, старшим – ваучери та кредити), які мають середній або високий рівень академічних результатів, та яка надається як безповоротна допомога без додаткових умов у межах звичайного строку навчання, індексується за індексом споживчих цін та є доступною для отримання у закладах вищої освіти усіх форм власності. Можуть бути передбачені декілька категорій розмірів державної фінансової підтримки від 15 до 50 тис. грн. на рік (у поточних цінах) винятково залежно від результатів ЗНО (НМТ) або у вигляді ексклюзивних державних грантів Фонду Президента України з підтримки освіти, науки та спорту.

Пропозиції щодо проектів нормативно-правових актів та проектів змін до чинного законодавства, за інформацією Міністерства освіти і науки України,

будуть підготовлені після узгодження запропонованих підходів до реформування системи бюджетного фінансування здобуття вищої освіти.

Таким чином, аналіз формування і розміщення обсягів державного замовлення у 2023 році дає нам змогу окреслити низку проблем, які потребують вирішення:

- формування державного замовлення у 2023 році відбулося з порушенням статті 72 Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів» від 20 листопада 2012 року № 5499-VI (зі змінами), без урахування середньострокового прогнозу потреби у фахівцях та робітничих кадрах на ринку праці та участі Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, роботодавців та їх об'єднань;

- не складений середньостроковий прогноз потреб обсягу державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів на 2021-2023 роки з врахуванням потреб воєнного стану, Плану відновлення України та тенденцій на ринку праці;

- не внесено змін до переліку професій загальнодержавного значення, підготовка за якими здійснюється за кошти державного бюджету, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2016 р. № 818, з метою врахування потреб воєнного стану та Плану відновлення України;

- спостерігається дисбаланс між потребами ринку праці та реальними обсягами підготовки фахівців;

- переведення окремих категорій здобувачів фахової передвищої та вищої освіти з контрактної форми навчання на навчання за державним замовленням не сприяють ефективності розміщення державного замовлення;

- збільшення державного замовлення на підготовку фахівців за освітньо-професійним ступенем молодшого бакалавра є значною мірою необґрунтованим, що свідчить про неефективність його формування і розміщення у 2023 році;

- соціологічні опитування щодо працевлаштування фахівців за освітньо-професійним ступенем фахового молодшого бакалавра ілюструють недостатню підготовленість та вмотивованість до професійної практичної діяльності значної кількості цих випускників та неефективність формування державного замовлення на їх підготовку;

- низький рівень працевлаштування випускників закладів вищої освіти, які здобули освіту у галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, свідчить про значні втрати, які понесла держава на їх підготовку.

Усі зазначені проблеми мають одне джерело походження – неефективне формування та розміщення державного замовлення.

Озвучені факти виносять на порядок денний як першочергове завдання створення ефективного механізму формування і розміщення державного замовлення.

Заслухавши інформацію Голови Комітету з питань освіти, науки та інновацій Бабака С.В., заступника Міністра освіти і науки України Винницького М.І., заступниці Міністра економіки України Бережної Т.В., інших учасників засідання про стан виконання Рішення Комітету від 9-10 серпня 2023 року «Про державне замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів», Комітет **ухвалив**:

1. Інформацію голови Комітету Бабака С.В., заступника Міністра освіти і науки України Винницького М.І., заступниці Міністра економіки України Бережної Т.В. про стан виконання Рішення Комітету від 9-10 серпня 2023 року «Про державне замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів» взяти до відома.

2. Кабінету Міністрів України:

2.1. Вжити заходів щодо недопущення порушення законодавства, зокрема положень статті 72 Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів» і відповідних підзаконних актів, під час формування державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів на 2024 рік.

2.2. Внести зміни до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку професій загальнодержавного значення, підготовка за якими здійснюється за кошти державного бюджету» від 16 листопада 2016 р. № 818 з метою перегляду переліку професій загальнодержавного значення відповідно до потреб воєнного стану та післявоєнного відновлення країни.

2.3. Вжити заходів до 06.10.2023 щодо виконання пп. 2.2. Рішення Комітету Верховної Ради України від 9-10 серпня 2023 року.

3. Міністерству економіки України:

3.1. Надати до 15.09.2023 р. копії таких документів на підтвердження здійснення заходів щодо покрокового механізму формування державного замовлення на 2023 рік:

- отримання пропозицій від замовників щодо проекту державного замовлення на 2023 рік;
- лист-запит від Мінекономіки України до замовників щодо уточнення запиту на державне замовлення та прогнозних показників на середньостроковий період з урахуванням умов воєнного стану, стратегії безбар'єрності та післявоєнного відновлення України;
- уточнені відповіді замовників і підготовки проекту постанови;
- листа - розсилки проекту постанови на погодження до заінтересованих органів;
- подання проекту постанови на розгляд Уряду;

– результати доопрацювання проекту постанови за результатами наради під головуванням Прем'єр-міністра України Дениса Шмигала.

3.2. Надати до 20.09.2023 р.:

3.2.1. копії документів на підтвердження розроблення середньострокових прогнозів потреб обсягу державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів на 2021-2024 роки та 2022-2025 роки, надані державним замовникам у 2021 та 2022 роках;

3.2.2 документи (розрахунки, наукові дослідження, експертні висновки тощо) на підтвердження переліку найбільш затребуваних спеціальностей і професій для функціонування економіки у воєнні та повоєнні часи;

3.2.3. документи на підтвердження корегування обсягів державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів у 2021-2023 роках.

3.3. Розробити та надати:

3.3.1. до 15.09.2023 р. концепцію складання середньострокового прогнозу потреб обсягу державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів на 2024-2027 роки з інформацією про використані джерела;

3.3.2. до 01.11.2023 року середньостроковий прогноз потреб обсягу державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів на 2024-2027 роки з врахуванням потреб воєнного стану, Плану відновлення України та тенденцій на ринку праці.

4. Міністерству освіти і науки України:

4.1. Надати до 20.09.2023 р. інформацію:

4.1.1. щодо розміщення державного замовлення у 2023 році на підготовку молодшого бакалавра в розрізі спеціальностей та закладів освіти;

4.1.2. щодо зарахованих на навчання до закладів освіти за освітньо-професійним ступенем молодшого бакалавра у 2023 році у розрізі спеціальностей та закладів освіти;

4.1.3. щодо середньої вартості підготовки одного студента за державним замовленням у 2022 та 2023 роках;

4.1.4. щодо переведених з контрактної форми на навчання за державним замовленням відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28.10.2022 № 1224 в інші заклади освіти;

4.1.5. щодо кількості осіб, переведених з контрактної форми на навчання за державним замовленням відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28.10.2022 № 1224 (у розрізі 2022 та 2023 років та категорій здобувачів фахової передвищої та вищої освіти), зокрема за рахунок:

- вакантних (вивільнених) місць державного замовлення;

- невикористаних місць державного замовлення з урахуванням пункту 3 постанови КМУ від 7 липня 2022 р. № 769;

- за рахунок збільшення обсягу державного замовлення за поданням відповідних державних замовників;

- скільки ще осіб заплановано перевести з контрактної форми на навчання за державним замовленням у 2023 році та в наступні роки;

4.1.6. розрахунки бюджетних втрат, пов'язаних з підготовкою педагогічних кадрів (за спеціальностями галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» за всіма освітніми рівнями) випусків 2017 та 2018 років, які були не працевлаштовані за фахом.

4.2. Вивчити доцільність впровадження соціальних грантів для фінансування здобуття вищої освіти окремими категоріями осіб, переведеними з контрактної форми на навчання за державним замовленням відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28.10.2022 № 1224, та поінформувати про результати до 20.09.2023 року.

5. Міністерству освіти і науки України спільно з Міністерством фінансів України:

Розробити механізм реформування системи бюджетного фінансування здобуття вищої освіти та поінформувати про результати до 06.10.2023 року.

6. Контроль за виконанням цього Рішення покласти на голову Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій С.Бабака.

Голова Комітету

Сергій БАБАК